

Lieta C-53/08

Eiropas Komisija pret Austrijas Republiku

Valsts pienākumu neizpilde — EKL 43. pants — Brīvība veikt uzņēmējdarbību —
Notāri — Pilsonības nosacījums — EKL 45. pants — Dalība valsts varas
īstenošanā — Direktīva 89/48/EEK un Direktīva 2005/36/EK

Ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumi, sniegti
2010. gada 14. septembrī I - 4313
Tiesas (virspalāta) 2011. gada 24. maija spriedums I - 4314

Sprieduma kopsavilkums

1. *Personu brīva pārvietošanās — Brīvība veikt uzņēmējdarbību — Pakalpojumu sniegšanas brīvība — Atkāpes — Darbības, kas saistītas ar valsts varas īstenošanu — Notāra darbības — Izslēgšana — Pilsonības nosacījums pieejai notāra profesijai — Nepieļaujamība (EKL 43. pants un 45. panta pirmā daļa)*
2. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi — Strīda priekšmets — Konstatēšana pirmstiesas procedūras laikā — Pielāgošana Savienības tiesību izmaiņu dēļ — Pieļaujamība — Nosacījumi (EKL 226. pants)*

3. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi — Pamatotības pārbaude Tiesā — Vērā ņemamais stāvoklis — Stāvoklis argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās — Neskaidrība, kas izriet no īpašajiem apstākļiem, kādos norisējis likumdošanas process — Pienākumu neizpildes neesamība*

(EKL 43. pants, 45. panta pirmā daļa un 226. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/36)

1. EKL 43. pantā noteiktos pienākumus nepilda dalībvalsts, kuras tiesiskajā regulējumā iecelšana notāra amatā ir pakārtota pilsonības nosacījumam, ja šīs dalībvalsts tiesību sistēmā notāriem uzticētās darbības nav dalība valsts varas īstenošanā EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē. Šajā ziņā EKL 45. panta pirmajā daļā paredzētais ir atkāpe, kas tiek izdarīta no pamatnoteikuma par brīvību veikt uzņēmējdarbību un kas jāinterpretē tādējādi, lai tā būtu piemērojama tikai galīgas nepieciešamības gadījumā to interešu aizsardzībai, kuras dalībvalstīm šajā tiesību normā ļauts aizstāvēt. Turklāt šī atkāpe ir piemērojama tikai darbībām, kuras pašas par sevi ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā.

Lai izvērtētu, vai notāriem uzticētās darbības ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā, ir jāņem vērā notāru

veikto darbību raksturs. Šajā ziņā, lai arī notariālie akti ir apveltīti ar svarīgām tiesiskām sekām, dažādās notāru veiktās darbības nav tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā EKL 45. panta pirmās daļas izpratnē, ciktāl īpaša nozīme ir vai nu dalībnieku gribai, vai tiesas uzraudzībai vai nolēmumam.

Proti, pirmkārt, jautājumā par apliecinātiem aktiem norādāms, ka apliecina tikai aktus vai vienošanās, ko brīvprātīgi noslēguši to dalībnieki, un notārs nedrīkst vienpusēji grozīt vienošanos, kuru tam lūgts apliecināt, iepriekš nesaņemis dalībnieku piekrišanu. Turklāt, lai arī notāriem esošais pārbaudīšanas pienākums patiešām kalpo vispārēju interešu mērķim, tomēr ar tiekšanos uz šo mērķi vien nevar nedz pamatot, ka tam vajadzīgās

prerogatīvas būtu piešķirtas tikai notāriem ar attiecīgās dalībvalsts pilsonību, nedz arī pietikt, lai darbību uzskatītu par tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā.

mantojuma saglabāšana un aizsardzības pasākumu veikšana šim mērķim, proti, uzdevumi, kuri tiek veikti tiesas uzraudzībā. Tas pats sakāms par tādiem citiem notāram uzticētajiem uzdevumiem kā tostarp kustamas un nekustamas mantas vērtēšana un pārdošana, inventāru sastādīšana, kā arī īpašuma labprātīgas sadales rīkošana, jo arī šie uzdevumi tiek veikti tiesas uzraudzībā.

Otrkārt, jautājumā par izpildāmību norādāms, ka, lai arī atzīme par izpildāmību, ko uz apliecināta akta izdara notārs, šo aktu padara par izpildāmu, šis izpildāmības pamatā ir dalībnieku griba taisīt aktu vai vienošanos, kuru atbilstību likumam iepriekš pārbauda notārs, un to apveltīt ar šādu izpildāmību. Turklāt notariālajam aktam piemītošais pierādījuma spēks ir pierādīšanas kārtības jautājums un tāpat tieši neietekmē to, vai ar šā akta taisīšanu saistītā darbība pati par sevi ir tieša un konkrēta dalība valsts varas īstenošanā, vēl jo vairāk tāpēc, ka notariālais akts nav bezierunu kārtībā saistošs tiesai tās rīcības brīvības īstenošanā, jo tā lemj pēc savas iekšējās pārliecības.

Visbeidzot, jautājumā par notāru īpašo statusu norādāms, pirmkārt, ka no apstākļa, ka dažādu notāru sniegto pakalpojumu kvalitāte var atšķirties atkarībā tostarp no attiecīgo personu profesionālajām spējām, izriet, ka attiecīgās teritoriālās piekritības robežās notāri profesionālo darbību veic konkurences apstākļos, kas valsts varas īstenošanai nav raksturīgi. Otrkārt, izņemot īpašu gadījumu, par savu amata pienākumu izpildē noslēgtajiem darījumiem atbild tikai pats notārs.

Par tiešu un konkrētu dalību valsts varas īstenošanā nav uzskatāmas arī tādas citas notāriem uzticētās darbības kā noteiktu privāti taisītu aktu sagatavošana, kā arī dalībnieku pārstāvība konkrēti noteiktos gadījumos, kā arī noteikti uzdevumi mantošanas tiesību jomā, tostarp nāves konstatēšana, mantojuma inventāra sastādīšana, mantinieku noskaidrošana,

(sal. ar 81., 83., 84., 86., 87., 89., 90., 93.–95., 98., 99., 101.–106., 108., 110.–113. un 119. punktu)

2. Lietā par valsts pienākumu neizpildi, kaut arī prasības pieteikumā ietvertie prasījumi principā nedrīkst pārsniegt argumentētā atzinuma rezolutīvajā daļā un brīdinājuma vēstulē pārmesto pienākumu neizpildi, tomēr ir pieņemama Komisijas prasība atzīt to valsts pienākumu neizpildi, kuri tika noteikti Savienības tiesību akta sākotnējā redakcijā, kas vēlāk tika grozīta vai atcelta, un kuri ir saglabāti jaunā Savienības tiesību akta noteikumos. Turpretim strīda priekšmetu nevar paplašināt attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no jaunajiem noteikumiem, kuriem nav ekvivalenta attiecīgā akta sākotnējā redakcijā, pretējā gadījumā tas var būt pienākumu neizpildes procedūras būtisku formas prasību pārkāpums.
3. Konstatēt, ka argumentētajā atzinumā atvēlētā termiņa beigās dalībvalstīm ir bijis pietiekami skaidrs pienākums transponēt direktīvu, nevar, ja tās pieņemšanas gaitā neskaidrību ir radījuši kādi īpaši apstākļi, piemēram, netiekot skaidri paustai likumdevēja nostājai vai precīzi noteiktam kādas Savienības tiesību normas tvērumam.

(sal. ar 131. punktu)

(sal. ar 143.–145. punktu)